

## نقش مدیر محصول در کسب و کار چیست؟

مدیر محصول در کسب و کار جزو مشاغلی است که تعریف مبهمی دارد؛ یکی از دلایل این موضوع این است که شرایط و حیطه فعلیتی این شغل بسته به نوع محصولی که تولید می‌شود متفاوت است. اگر خودتان را به عنوان یک مدیر محصول معرفی کرده‌اید احتمالاً با این سوال روبرو شده‌اید: «شما دقیقاً چه کار می‌کنید؟» و احتمالاً بعد از شنیدن این سوال مکث کرده‌اید و به این که چه پاسخی دارد فکر کرده‌اید. یا احتمالاً با این نوع جملات پاسخ داده‌اید: «من وکیل مدافع مشتری هستم» یا «من متخصص کار گروهی هستم». معمولاً در این شرایط شخص مقابل سر تکان می‌دهد و با حالتی گنگ همچنان به شما نگاه می‌کند.

از خیلی جهات بحث درباره این شغل همچنان ادامه دارد. بسیاری از شرکت‌ها به تازگی و در چند سال گذشته این شغل را به مجموعه خود اضافه کرده‌اند و تعداد خیلی کمی از آن‌ها موفق شده‌اند به درستی از آن استفاده و یا با آن همکاری کنند. از این آمار می‌توان نتیجه گرفت شغل مدیر محصول در خیلی مباحث به درستی درک نشده و به صورت نادرست به کار گرفته شده است. بسیاری مواقع با افرادی روبرو می‌شویم که خود را به عنوان مدیر محصول معرفی می‌کنند؛ ولی وقتی تعریف آن‌ها از شغلشان را می‌شنویم، متوجه می‌شویم که اصلاً نزدیک به مدیر محصول هم نیستند. مدیر محصول مهندس و توسعه دهنده نرم‌افزار نیست! اگر بیشتر زمانتان در روز را صرف نوشتن کد و طراحی محصول می‌کنید، نمی‌توانید خودتان را یک مدیر محصول بنامید. این کارها شما را به یک توسعه‌دهنده یا یک مهندس تبدیل می‌کند. به عنوان یک مدیر محصول، خیلی کم اتفاق می‌افتد که مجبور باشید کد بنویسید یا روی نرم‌افزار خاصی کار کنید. در حقیقت وظایف و کارهایی که یک مدیر محصول باید انجام دهد بسیار طولانی‌تر و گسترده‌تر هستند؛ کارهایی که اگر مدیر محصول آن‌ها را انجام ندهد، هیچ کس دیگری نمی‌تواند آن‌ها را به پایان برساند.

### چه کسی مدیر محصول نیست؟

مدیر محصول معمار، طراح و یا مشاور نرم‌افزار نیست. البته ضرری ندارد اگر کسی با مهارت‌های نرم‌افزاری به عنوان مدیر محصول انتخاب شود چرا که می‌تواند در نقش پیشنهاددهنده ظاهر شود اما معمولاً کسب و کارها فردی را به عنوان توسعه‌دهنده نرم‌افزار انتخاب می‌کنند که تمام و کمال آماده فعالیت در این پست باشد. به عنوان یک طراح هم وضعیت به همین صورت است؛ مثل مهندسی و توسعه‌دهندگی، طراح نرم‌افزار هم باید متخصص و خبره این کار باشد. در شرکت‌های کوچک معمولاً از مدیر محصول انتظار می‌رود در این بخش نقش داشته باشد ولی در تعریف نقش مدیر محصول، چنین چیزی ذکر نشده است. در حقیقت و به طور ایده‌آل، نباید از مدیر محصول انتظار داشت تا بخش طراحی را به عهده بگیرد.

به طور کلی می‌توان گفت اگر تیمی که محصول تولید می‌کند را مدیریت نمی‌کنید، یک مدیر محصول نیستید این مدیریت می‌تواند در بخش زمان‌بندی و یا بخش کشف و شهود که در آن تحقیقات گسترده‌ای صورت می‌گیرد باشد. در هر صورت هیچ کدام از این بخش‌ها و چالش‌های آن‌ها نباید برای یک مدیر محصول ناشناخته و خسته‌کننده باشد. یک مدیر محصول باهوش با تمامی این بخش‌ها هم‌زمان روبرو می‌شود و سعی نمی‌کند یک به یک آن‌ها را مدیریت کند.

### چه چیز شما را به یک مدیر محصول تبدیل می‌کند؟

افراد مختلف تعریف‌های متفاوتی از این شغل دارند. ولی بهترین راهی که می‌توان به این شغل نگاه کرد این است که بگوییم مدیر محصول بودن یعنی کاپیتان آن محصول باشید؛ نه مدیر عامل یک سازمان، بلکه کاپیتان و رهبر یک گروه که یک محصول را حمایت و پشتیبانی می‌کنند. خیلی از افراد این شغل را با مدیر عامل محصول مقایسه می‌کنند ولی باید گفت که این یک مقایسه نادرست است. چرا که یک مدیر محصول مثل مدیرعامل نیست و روی اعضای تیم نفوذ و قدرت ندارد و به اصطلاح رئیس اعضای تیم نیست

بلکه مثل یک کاپیتان تیم فوتبال عمل می‌کند. در کارهای روزانه شرکت می‌کند و پا به پای دیگر افراد فعالیت می‌کند و از نزدیک در جریان کار قرار می‌گیرد. پس مدیریت محصول یک شغل استراتژیک نیست. یکی دیگر از بخش‌های این شغل، اعتماد است. اگر مدیر محصول نتواند اعتماد «تمام» اعضای تیم را جلب کند، نمی‌تواند با آن‌ها در راستای یک هدف مشخص حرکت کند. مثل کاپیتان تیم فوتبال که باید به تمام اعضای تیم نگاه کند؛ مدیریت محصول شغلی با یک موضوع برای تمرکز نیست. در کنار این‌ها، یک مدیر محصول باید توانایی کار کردن با تیمی که از اعضای مختلفی تشکیل شده است را داشته باشد و با توجه به اطلاعاتی که در اختیار دارد، حرکت بعدی تیم را برنامه‌ریزی کند تا مطمئن شود همه چیز به خوبی به سمت هدف حرکت می‌کند.

## برای مدیر محصول بودن چه مهارت‌هایی لازم است؟

سه مهندس و طراح محصول کاملاً مشخص است. این دو فرد محصول را طراحی می‌کنند و مطمئن می‌شوند به درستی کار کند و خوب به نظر برسد. ولی وظیفه مدیر محصول این است که ایده را از ابتدا تحویل گرفته و تا مرحله تولید پیش ببرد؛ تمامی این فرآیند با کمک افراد متخصصی که در تیمش وجود دارند انجام می‌شود. در حقیقت مدیران محصول کسانی هستند که از ابتدای چرخه تولد یک محصول تا انتهای آن همراهش هستند، اهداف و چشم‌انداز مدیرعامل را به اعضای تیم می‌رسانند و هرروز در کار حضور فعال دارند و سعی می‌کنند محصول را بیشتر به نیازهای مشتری نزدیک کنند. برخی از بهترین مدیران محصول در این سه زمینه تخصص خوبی داشته‌اند:

### • تجربه کاربر

برای اینکه به عنوان یک مدیر محصول به درستی تجربه کاربر را درک کنیم، ضروری است که هرروز با آن‌ها (مشتریان) در ارتباط باشیم و نظرات مرتبط آن‌ها را بگیریم تا بتوانیم بخش‌های جدید محصول را مناسب‌تر طراحی کنیم. یکی از وظایف مدیر محصول این است که به محض شناختن مشتری هدف، شروع به شناخت چالش‌ها کند و راه‌حل‌های مناسب را ایجاد و از طریق محصول به آن‌ها عرضه کند. و در نهایت باید قادر باشد حس همدردی قوی‌ای بین خود و مشتری ایجاد کند تا بهتر بتواند مشکلات را درک کند.

### • تکنولوژی

مدیران محصول باید اطلاعات و هیجان کافی برای یادگیری و استفاده از تکنولوژی را داشته باشند. نیاز جدی به تسلط بر برنامه‌نویسی وجود ندارد ولی با این حال دانستن شرایط و روش‌های مدیریت سایت همیشه می‌تواند به گرفتن تصمیم بهتر کمک کند. زمانی که تکنولوژی‌ای که برای تولید محصول استفاده می‌شود را به خوبی بشناسید، خیلی بهتر و ساده‌تر می‌توانید با تیم طراحی و مهندسی کار کنید. همچنین می‌توانید کامل‌تر برنامه‌ریزی زمانی کنید چرا که می‌دانید هر بخش به چه مقدار زمان نیاز دارد تا کامل انجام شود.

### • کسب و کار

در نهایت بخش عظیمی از مدیریت محصول بر روی بالابردن بهره اقتصادی تمرکز دارد. وقتی تمام این بخش‌ها به پایان برسد، شما به عنوان یک مدیر محصول باید نتایج قابل اندازه‌گیری و معیارهای کلیدی عملکرد قابل قبولی ارائه بدهید. یک مدیر محصول لایق باید اهمیت تمامی تصمیمات اقتصادی که می‌گیرد را بداند؛ از تصمیم‌گیری برای فروش گرفته تا تصمیم‌گیری برای بازاریابی و قیمت‌گذاری. تا از این طریق بتواند سهام بهتری در بازار کسب کند و به اهداف اقتصادی مورد نظر برسد.

مدیر محصول بهتر به محصول بهتر ختم می‌شود؛ و با وجود محصول بهتر در زندگی، همه ما به یک اندازه برنده خواهیم بود. برخلاف هر پست شغلی دیگری در سازمان، زمانی که مدیر محصول دیگر به محل کار نمی‌آید، تیم احساس می‌کند چیزی سرجایش نیست و درست کار نمی‌کند. و با گذر زمان، تأثیر نبود مدیر محصول در وضعیت محصولی که به بازار می‌رسد نمایان می‌شود.

اگر صادقانه بخواهیم بگوییم هر کسی با مقداری مهارت تکنیکی و مهارت اقتصادی، می‌تواند مدیر محصول باشد. ولی کمتر کسی پیدا می‌شود که بتواند به یک مدیر محصول حرفه‌ای تبدیل شود.

